

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Відомості про освітню програму, що акредитується

Реєстраційний номер акредитаційної справи	A-19-0025-230
Назва ЗВО (ВСП ЗВО)	Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
ID ОП у ЄДЕБО	36731
Назва ОП, рівень вищої освіти, галузь знань і спеціальність	Логопедія і реабілітологія, другий (магістерський) рівень вищої освіти, 01 Освіта/Педагогіка, 016 Спеціальна освіта
Посилання на відомості про самооцінювання ОП	http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/zvit_samoosvita/samoosvita_spetsosvita.pdf
Посилання на звіт експертної групи	

Пропозицію розглянуто та схвалено на засіданні галузевої експертної ради:

Назва ГЕР	01 Освіта / Педагогіка
Дата засідання	22.12.2019
№ протоколу	№ 38
Доповідач	Литовченко С.В.

1. Призначення висновку

Цей експертний висновок складений галузевою експертною радою (ГЕР) Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Розгляд акредитаційної справи ГЕР є однієї із стадій процедури акредитації, що проводиться Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2019 р. за № 880/33851.

Експертний висновок ГЕР складається на основі звіту експертної групи, що проводила акредитаційну експертизу, та зауважень ЗВО до нього. Він розглядається на засіданні ГЕР та схвалюється колегіально. Експертний висновок ГЕР разом з іншими матеріалами у подальшому розглядається на засіданні Національного агентства.

2. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми:

<> наявні

<> виявлення у поданих для акредитації документах недостовірних відомостей;

<> відмова ЗВО в допуску експертної групи до закладу вищої освіти під час виїзду на місце проведення експертизи, створення закладом вищої освіти перешкод для роботи експертної групи, інші протиправні або недобросовісні дії ЗВО, які унеможливили проведення акредитаційної експертизи;

<> встановлення на підставі поданих документів та/або під час виїзду до закладу вищої освіти достатніх підстав вважати, що освітній процес за освітньою програмою не здійснюється.

<x> відсутні

Обґрунтування:

<p>Підстави для відмови в акредитації, не пов'язаної із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, відсутні.</p>
---

3. Підсумки роботи експертної групи та їх оцінка ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає оцінку підсумкам роботи експертної групи у контексті встановлених нею рівнів відповідності Критеріям. Якщо ГЕР вважає, що експертна група неправильно оцінила відповідність певному Критерію, вона має належним чином обґрунтувати це.

Критерій	Рівень відповідності (експертна група)	Стислий підсумок аналізу експертної групи	Рівень відповідності (ГЕР)	Обґрунтування зміни рівня відповідності (якщо він відрізняється від визначеного експертною групою)
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В	Метою даної освітньої програми є створення цілісної системи підготовки висококваліфікованих вчителів-логопедів, вчителів-реабілітологів, викладачів закладів вищої освіти за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, фахівців, здатних розв'язувати найактуальніші проблеми сучасної логопедії та реабілітології, проводити наукові дослідження, що вимагають глибоких фундаментальних знань, творчого мислення, фахових компетенцій у роботі з сучасним програмно-апаратним корекційним обладнанням. Зустріч з стейкхолдерами підтвердила попит на ринку праці	Е	Професійні компетентності не містять актуальних підходів до освіти дітей з ООП , зокрема технології інклюзивного навчання, оцінювання в контексті Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я (МКФ), основи системи раннього втручання тощо. У ПК 12 не згадуються Інклюзивно-ресурсні центри, мережа яких в Україні налічує понад 500. Натомість застосовується застаріла термінологія ("вади" замість "порушення", "особливості"; "загальна, спеціальна та інклюзивна освіта" замість "загальні, спеціальні та інклюзивні умови навчання". Доцільно врахувати досвід підготовки здобувачів вищої

		<p>висококваліфікованих спеціалістів, а саме: вчителів-логопедів, вчителів-реабілітологів. Проте, члени експертної групи відмітили, що стейкхолдери не були в повній мірі залучені до формулювання цілей та цільового наповнення даної освітньої програми. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання загалом визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці. Не було надано доказів врахування галузевого та регіонального контексту, оскільки експертній групі не продемонстровані результати соціологічного опитування щодо запитів на послуги вчителів-дефектологів, реабілітологів та логопедів в Харківському регіоні. Програмні результати навчання ОП відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня, зокрема восьмому рівню (другий (магістерський)).</p>		<p>освіти спеціальності 016 “Спеціальна освіта” Київського університету імені Бориса Грінченка (сучасна програма), зарубіжних університетів.</p> <p>Структурно-логічна схема у 3-му семестрі не містить практики зі спеціалізації "реабілітологія".</p> <p>В звіті про самооцінювання освітньої програми вказується 7 кваліфікаційний рівень, освітня програма відповідає вимогам національної рамки кваліфікацій - 8 рівень.</p> <p>Недосконалий механізм залучення стейкхолдерів (здобувачів вищої освіти та роботодавців) до співпраці з питань розробки та перегляду освітньої програми.</p> <p>Частково відповідає критерію. Недоліки є суттєвими, але можуть бути виправлені протягом року.</p>
Критерій 2. Структура та	В	Обсяг ОП становить 90	Е	ОП зорієнтована на підготовку

<p>зміст освітньої програми</p>		<p>кредитів ECTS, що відповідає обсягу дисципліни в кредитах ЄКТС та його розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять відповідно до ст. 50 Закону України «Про вищу освіту». Експерти групи констатують факт відповідності обсягу освітньої програми щодо навчального навантаження. За результатами аналізу матриці відповідності програмних компетентностей виявлено, кожен освітній компонент дійсно залучається до досягнення програмного РН. Програмні результати навчання корелюються із загальними компетентностями через вивчення дисциплін гуманітарного циклу (іноземна мова - 90 год., філософія освіти - 90 год. Під час зустрічі зі здобувачами вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта було виявлено достатній рівень поінформованості щодо процедури вибору дисциплін вільного вибору. Аналіз індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти підтвердив вибір та вивчення</p>	<p>здобувачів широкого спектру освітніх кваліфікацій: вчитель-логопед; вчитель-реабілітолог; викладач корекційної педагогіки (логопедії); методист спеціальної та інклюзивної освіти. Натомість більшість ОК спрямовані на підготовку вчителя-логопеда. Недостатня кількість ОК, спрямованих на підготовку вчителя-реабілітолога. Крім того, наявність в ОП таких загальноосвітніх дисциплін як «Психологія», Педагогіка» відповідає першому (бакалаврському) рівню підготовки і не відповідає підготовці викладача, який переважно готується за ОНП.</p> <p>Викликає сумніви доцільність збереження в ОП 45 РН, які потребують узагальнення. Недосконалий механізм участі здобувачів ВО у розробці та удосконаленні ОП.</p> <p>Частково відповідає критерію. Недоліки є суттєвими, але можуть бути виправлені протягом року</p>
---------------------------------	--	---	---

		<p>вибіркових дисциплін згідно діючого Положення. Проте, під час зустрічі із членами студентського самоврядування було з'ясовано, що здобувачі ВО не є активними учасниками у розробці ОП, останні пропозиції, що вносилися до ОП не названо. Індивідуальна освітня траєкторія здобувача активно впроваджується лише шляхом вибору навчальних дисциплін. Співвідношення фактичного навантаження та обсягу окремих освітніх компонентів за даною ОП (науково-дослідна робота менш ніж 30%) потребує удосконалення.</p>		
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання</p>	В	<p>У Правилах прийому на 2019 р на спеціальність 016 Спеціальна освіта чітко прописано перелік вступних іспитів за фахом (логопедія з корекційними методиками), іспит з іноземної мови та додаткове вступне випробування - спеціальна педагогіка та психологія. За умови перехресного вступу вступником складається додатковий іспит. Процедура визнання результатів</p>	В	<p>Загалом відповідає критерію. Недоліки не є суттєвими.</p>

		<p>навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентується Положення про організацію освітнього процесу в ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Під час експертизи було встановлено, що результати проходження стажування, професійних курсів, тренінгів, як види неформальної освіти враховуються під час складання рейтингу здобувача ВО, у курсі вивчення навчальної дисципліни (оцінюванні). Слабкими сторонами експерти вважають мало інформативність на веб-сайтах кафедр й веб-сайті природничого факультету щодо питання Правил прийому за акредитованою спеціальністю.</p>		
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою</p>	В	<p>Під час зустрічей з учасниками освітнього процесу було з'ясовано, що усім здобувачам вищої освіти відповідної освітньої програми своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх</p>	В	<p>Низька активність студентів у програмах міжнародного обміну. Недостатня наукова діяльність з напрямку "реабілітологія".</p> <p>Загалом відповідає критерію. Недоліки не є суттєвими.</p>

		<p>компонентів, зокрема робочих програм з конкретних дисциплін. Під час реалізації освітньої програми заклад вищої освіти, в цілому, забезпечує поєднання навчання та досліджень відповідно до заявленого рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми. Оновлення змісту освіти відбувається відповідно до результатів моніторингу якості освіти ЗВО, результатів студентського анкетування (http://smc.hnpu.edu.ua/yakist-osvity), досвіду НПП з проходження стажування (в тому числі й закордонного), участі НПП в засіданнях круглого столу, тренінгах, конференціях тощо. Експерти відмічають, що студенти частково обізнані з можливостями внесення пропозицій щодо форм та методів навчання. На думку членів експертної групи, потребує розширення тематика наукових досліджень з проблем реабілітології та педагогіки вищої освіти. Так як тематика наукових досліджень здобувачів вищої освіти ОП “Логопедія і</p>		
--	--	--	--	--

		реабілітологія”в основному орієнтована на проблемах логопедії.		
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В	Правила забезпечення об’єктивності екзаменарів та порядок ліквідації академічної заборгованості прописані в Положенні про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди (у новій редакції) , положенням про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня "бакалавр" і "магістр". Оприлюднені документи повною мірою висвітлюють правила, що забезпечують об’єктивність екзаменаторів. В результаті інтерв’ювання експертна комісія пересвідчилася, що університет активно популяризує академічну доброчесність та здійснює профілактичні заходи у вигляді профілактичних бесід та можливості проміжних перевірок студентських напрацювань. Натомість, необхідно удосконалити систему ознайомлення студентів з результатами	В	Здобувачі освіти частково ознайомлені з механізмом оскарження результатів оцінювання, результатами перевірки роботи на унікальність. Загалом відповідає критерію. Недоліки не є суттєвими.

		перевірки робіт на унікальність, зокрема ознайомити студентів зі шкалою ступеня унікальності роботи та надавати вичерпну інформацію щодо результатів перевірки студентських робіт.		
Критерій 6. Людські ресурси	В	З відомостей про самооцінювання освітньої програми, що акредитується, експертам не вдалося ознайомитись з академічною та професійною кваліфікацією викладачів через відсутність надання Таблиці 2. Зведена інформація про викладачів. Інформацію було отримано в процесі роботи з документами підготовленими кафедрою спеціальної педагогіки та кафедрою здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології. За результатом аналізу відомостей про якісний склад групи забезпечення освітньої програми “Логопедія і реабілітологія” спеціальності 016 Спеціальної освіти з'ясовано, що НПП мають високий рівень академічної та професійної кваліфікації, що постійно підвищується, в тому числі і на закордонних	В	Експерти галузі та роботодавці залучаються переважно в позааудиторній роботі. Загалом відповідає критерію. Недоліки не є суттєвими.

		<p>стажуваннях (про що свідчать надані сертифікати). Варто відмітити й той факт, що до аудиторних занять залучаються професіонали-практики та роботодавці за рахунок зовнішнього сумісництва, що на думку експертів є хорошою можливістю вдосконалювати практичну складову ОП. Професіонали-практики залучені до аудиторних занять за наявності педагогічного навантаження (за зовнішнім сумісництвом). Відповідно, практики входять до складу кафедри. Разом з тим, професіонали-практики, експерти галузі та роботодавці залучаються до організації та проведення науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів-практикумів та сприяють працевлаштуванню випускників.</p>		
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p>	В	<p>В самоаналізі зазначено, що ХНПУ ім. Г. С. Сковороди на належному рівні забезпечений навчальними корпусами, спорткомплексом, гуртожитками, їдальнями. Під час візиту, експерти дійсно</p>	В	<p>Студенти частково ознайомлені з механізмом врегулювання конфліктних ситуацій.</p> <p>Недостатнє дотримання норм універсального дизайну щодо доступності до аудиторій</p>

		<p>переконалися, що аудиторії оснащені обладнанням та навчально-методичними матеріалами, в тому числі мультимедійними дошками, проекторами, засобами навчання відповідно до спеціалізації. Сучасно оснащені і комп'ютерні аудиторії, де окрім комп'ютерної техніки студенти мають доступ до друку на 3D принтері, здобувачі вищої освіти з особливими освітніми потребами (слабозорі) забезпечуються клавіатурою зі шрифтом Брайля. Експертам не було продемонстровано вказані в самоаналізі спортивні зали, стадіони, спортивні майданчики, пояснюючи це тим, що вони знаходяться в сусідньому корпусі. Зі слів гаранта ОП та студентів, гуртожитки знаходяться неподалік від навчального корпусу і повністю задовольняють потребу у проживанні студентів. Кафедри розміщені в будівлі де не працюють ліфти, а сходи, не обладнані для пересування осіб на інвалідних візках. Проте входні сходи (знаходяться біля</p>	<p>університету (спеціальність передбачає зразкове дотримання норм, як стандарт освітнього середовища).</p> <p>Загалом відповідає критерію. Недоліки не є суттєвими.</p>
--	--	---	--

		навчальної аудиторії ЛФК) обладнані пандусом. Серед здобувачів ОП “Логопедія і реабілітологія” немає осіб з особливими освітніми потребами. У зв'язку з відсутністю вільного переміщення між поверхами навчального корпусу виникає необхідність посилення матеріально-технічної бази для реалізації права на освіту особам з особливими потребами.		
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В	Експертна група сильними сторонами вважає наступні фактори: розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд освітньої програми відбувається згідно із визначеною загальноінституційною політикою; існує практика збору та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників; запроваджується опитування учасників освітнього процесу з питань удосконалення якості освіти; представлена культура якості, що сприяє розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за	В	Загалом відповідає критерію. Недоліки не є суттєвими.

		освітньою, що акредитується. Проте, анкетування здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня з визначенням перспектив та напрямів коригування слід проводити на регулярній основі.		
Критерій 9. Прозорість та публічність	В	Під час ознайомлення експертами зі вмістом веб-сайту університету, було відмічено, що всі оприлюднені нормативно-правові акти на веб-сайті дають можливість здобувачам вищої освіти отримати необхідну інформацію. Процедура оприлюднення ОП та внесення змін до проекту програми налагоджена та відбувається у заявлені строки. Пропозиції можна внести зареєструвавшись на сайті, сторінці в ФБ (посилання), що було підтверджено здобувачами ВО, адміністративним персоналом під час зустрічей. Щодо своєчасного оприлюднення інформації на офіційному веб-сайті кафедр спеціальної педагогіки та здоров'я людини, реабілітології і спеціальної психології про	В	Загалом відповідає критерію. Недоліки не є суттєвими.

		освітню програму для відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів), то експерти відмітили, що інформація подається в недостатньому обсязі. На думку експертів, доступ до інформації щодо діяльності окремих структурних підрозділів на офіційному веб-сайті необхідно удосконалити. Вміст сайтів кафедр, які забезпечують реалізацію освітньої програми “Логопедія та реабілітологія”, слід інформаційно доповнити статичними та динамічними матеріали.		
Критерій 10. Навчання через дослідження	Не застосовується	-	Не застосовується	-

4. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків.

Рекомендації щодо подальшого удосконалення освітньої програми «Логопедія і реабілітологія»:

1. Осучаснити ОП, зокрема професійні компетентності стосовно актуальних підходів до освіти дітей з ООП (технології інклюзивного навчання, оцінювання в контексті Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я (МКФ), система раннього втручання, діяльність інклюзивно-ресурсних центрів тощо). Оптимізувати термінологію (термін "вади" вважається некоректним, використовується "порушення", "особливості" тощо).

2. Визначити фокус ОП, її унікальність.

3. Оптимізувати структурно-логічну схему ОП як сукупність конкретних освітніх компонентів / навчальних предметів з метою забезпечення досягнення ПРН (узагальнити та зменшити їх кількість до 15-25), розкрити взаємозв'язки ОК. Звужити сферу працевлаштування відповідно до наявних освітніх компонентів ОП.

4. Скорегувати навчальний план відповідно до ОП. Збільшити кількість ОК, спрямованих на підготовку вчителя-реабітолога.

5. Активізувати роботу із залучення стейкхолдерів (здобувачів вищої освіти та роботодавців) до співпраці з питань розробки та перегляду освітньої програми. Налагодити систему інформування стейкхолдерів про особливості реалізації освітньої програми. Удосконалити механізм опитування здобувачів задля виявлення і врахування їх потреб та інтересів в освітньому середовищі.

6. Визначити чіткий механізм формування ЗВО щодо індивідуальної освітньої траєкторії здобувача (компенсаційні курси, факультативи). Урахувати, що обсяг вибіркового навчальних дисциплін з точки зору здобувача має становити не менше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС (у плані 22 кредити, а має бути не менше 22,5). Внести корективи щодо іспитів (неправомірним є планування іспитів з додаткових компетенцій).

7. Розширити тематику наукових досліджень, зокрема включати теми реабітології та педагогіки вищої школи й удосконалити вимоги щодо написання та оформлення наукових досліджень здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 016 Спеціальна освіта.

8. Систематично ознайомлювати здобувачів з процедурою оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження.

9. Удосконалити внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти в університеті (систему перевірки студентських робіт на унікальність, ознайомлення здобувачів освіти зі шкалою ступеня унікальності роботи).

10. Активізувати процедуру залучення експертів галузі та представників роботодавців до аудиторних занять.

11. Провести зі студентами просвітницькі заходи для ознайомлення з механізмом врегулювання конфліктних ситуацій.

12. Активізувати заходи щодо забезпечення доступності для осіб з ООП, створення стандарту освітнього середовища з дотриманням норм універсального дизайну (можливо створення підрозділу супроводу студентів з ООП; волонтерської організації студентів, які б могли виконувати функції тьюторів у закладах освіти, соціальних установах).

13. Кафедрам, які забезпечують освітній процес для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 016 Спеціальна освіта, переглянути наповненість сайту та його структурованість.

5. Підсумки

Виходячи із викладеного, галузева експертна рада рекомендує Національному агентству прийняти рішення про:

<> акредитацію ОП з визначенням «зразкова»

< > акредитацію ОП

< x > умовну (відкладену) акредитацію ОП

про подання Національному агентству обґрунтованої пропозиції щодо призначення повторної акредитаційної експертизи

<> відмову в акредитації ОП

Голова ГЕР (електронний підпис)

Ніна ТАРАСЕНКОВА